

Zonder LU-Card niet doorlopen (of wel?)

4

Opeens kondigde de universiteit toegangscontroles aan in alle gebouwen. Maar hoe streng zijn die? Mare nam de proef op de som

Erkennen en waarderen Eerlijke wetenschap waarin ook onderwijs wordt beloond en teamspe-
lers belangrijker zijn dan autoritaire egoïsten: dat is het doel van het programma Erkennen en
Waarderen. Maar er klinkt ook kritiek. 'Objectieve criteria worden overboord gegooit'

7

10

Lijkzak = Halloweenpak De fact-
checks van Bellingcat in Gaza

14

Weg met grenzen Van rapper Sef
mag het systeem op de schop

‘Wees eerlijk: het is kut en het wordt nog kutter’

De universiteit wil de hoge werkdruk aanpakken maar raakt de komende jaren ook in financieel zwaar weer. De universiteitsraad twijfelt aan de effectiviteit van veel plannen. ‘Ik stik in mails over onveiligheidskoffie-uurtjes, vrouwen carrière-thee en interdisciplinaire workshopjes.’

DOOR VINCENT BONGERS

De universiteitsraad was onlangs ontevreden dat ambtenaren van het bestuursbureau raadsvragen over de hoge werkdruk niet kon beantwoorden. De raad ‘betreunde’ het dat er te weinig informatie was geleverd.

In de laatste vergadering gaf collegevoorzitter Annetje Ottow uitleg en vertelde de raad dat er veel plannen zijn om de werkdruk aan te pakken.

Een van de redenen voor het gebrek aan informatie was dat het college recentelijk nog met de decanen zou hebben gesproken over wat er nu allemaal op de faculteiten gebeurt om het werkdrukprobleem aan te pakken. ‘De implementatie en uitwerking ligt bij de faculteiten’, vertelde Ottow. ‘Die pakken de problematiek ook op verschillende manieren aan, want niet overal zitten dezelfde knelpunten.’ Geesteswetenschappen kiest er bijvoorbeeld voor om te snijden in het aantal vakken. ‘Bij Wiskunde en Natuurwetenschappen zit het knelpunt in de onderwijsondersteuning.’

Het college zei veel te hebben geïnvesteerd in vaste aanstellingen. ‘Er is verder geld uit de sectorplannen en er zijn starters en stimuleringsbeurzen. Het is echter lastig om daar nu al resultaten van terug te zien. Er is licht aan het einde van de tunnel.’

‘Mensen maken veel te veel uren’, reageerde Patrick Klaassen van personeelspartij UB. ‘Het college komt vervolgens met workshops, gesprekken en trainingen. Dat komt er allemaal bovenop. Hoe gaan we het aantal uren omlaag brengen?’

‘We snappen de frustratie’, zei vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos. ‘De oplossing ligt op de werkvloer. Daar moeten gesprekken over werkdrukverlichting worden gevoerd en afspraken worden gemaakt. Dat komt er nu extra bij, maar we verwachten dat daardoor zaken aangepakt zullen worden.’

De raad vroeg zich af of de universiteit niet gewoon minder moet gaan doen. Ottow legde ook uit dat het college continu in overleg is met diensten en faculteiten over de haalbaarheid van plannen. ‘Dan kan het zo zijn dat we moeten temporiseren of onze ambities terug moeten schroeven.’

‘We moeten door de zure appel heen bijten, de neiging is echter om in het zuur te blijven’, zei Floske Spieksma van UB: ‘We stikken er haast in zelfs. Als ik mijn mailbox open dan zijn er berichten over onveiligheidskoffie-uurtjes, vrouwen carrière-thee, plus alle interdisciplinaire workshopjes. Als je dan op delete drukt, voel je je schuldig. Maar je wilt ook nog het onderwijs voorbereiden of een artikel afkrijgen. De toon van de mails is ook redelijk dwingend. Het geeft enorm veel stress.’

‘We bieden een palet aan mogelijkheden aan’, zei Ottow. ‘Dat wil niet zeggen dat je het allemaal moet doen. We kijken ook nog even naar de toon van deze mails.’

De raad betwijfelt ook of bijvoorbeeld de startersbeurzen voor beginnende UD’s werkdrukverlagend gaan werken. ‘Volgens de decanen helpt dat wel, er zijn meer fte’s door deze beurzen beschikbaar’, zei Ottow.

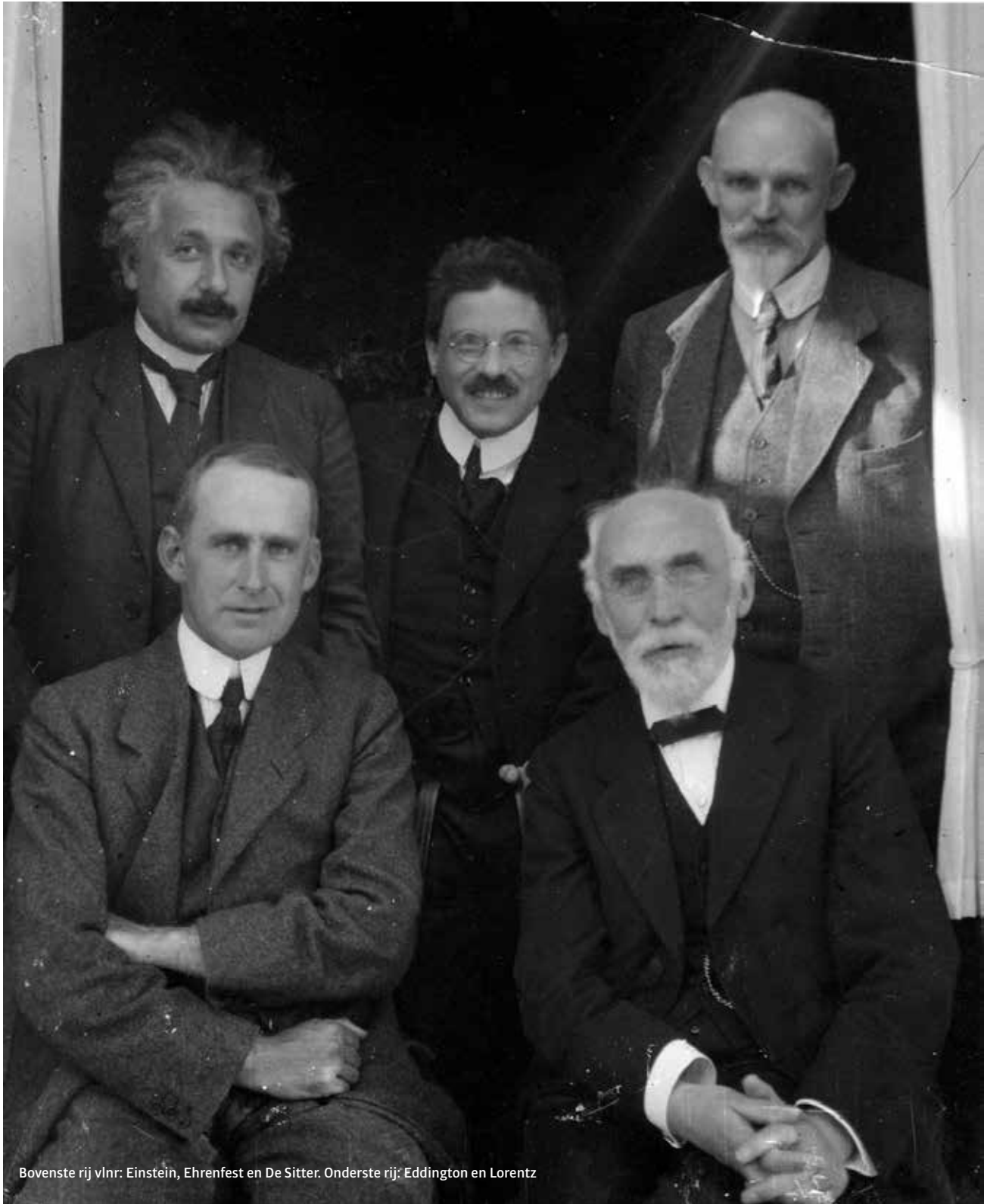
‘We moeten roeien met de riemen die we hebben’, vulde Ridderbos aan. ‘We hadden het geld voor de beurzen ook liever op een andere manier ingezet. Meer over de hele breedte van de universiteit.’

Ridderbos tekende daarbij aan dat de faculteiten er alles aan doen om de problemen aan te pakken. ‘Ze mogen van ons interen op hun reserves. In de begroting voor 2024 die we hier binnenkort bespreken geldt een negatief resultaat voor veel faculteiten. Dat doen ze om de werkdruk te verlagen en om, als eventuele taakstellingen volgen, er niet meteen een vacaturestop komt. Het vervelende is dat we niet kunnen zeggen: morgen is hierdoor de werkdruk verlaagd.’

‘Dit zijn niet de jaren van overvloed’, zei Max van Haastrecht van personeelspartij PhDoc. ‘Op zich gaaf dat er zo veel projecten zijn. Ik hoor echter dat promovendi bij W&N waarschijnlijk meer onderwijs gaan geven omdat er minder geld is. Dat klinkt niet als werkdrukverlaging, maar als verhoging.’

Van Haastrecht refereerde ook aan de slechtere financiële situatie van de universiteit. ‘Ik denk dat op de korte termijn heel veel dingen niet mogelijk zijn. Daar moeten we eerlijk en transparant over zijn. Het is nu kut, en het wordt misschien nog kutter volgend jaar. Doe niet alsof het probleem er niet is. Er moet uitgelegd worden waarom iets gebeurt, ook op facultair niveau.’

‘Dat doen we, in iets andere bewoordingen, ook’, zei Ridderbos. ‘We stoppen ons niet. Het wordt een moeilijke periode.’

Bovenste rij vlnr: Einstein, Ehrenfest en De Sitter. Onderste rij: Eddington en Lorentz

Vijf vrienden die de wereld veranderden

In de podcast ‘De Leidsche Vijf’ gaan Frank Rensen en Nour Eldín Emara op zoek naar het verhaal achter een foto waarop vijf beroemde natuurkundigen staan. ‘Het laat zien dat je onderzoek nooit in je eentje doet.’

DOOR MARK REID

Vijf lachende wetenschappers staan vrolijk afgebeeld op een foto van een eeuw oud. Het zijn niet de minsten: Hendrik Antoon Lorentz, Willem de Sitter, Paul Ehrenfest, Arthur Stanley Eddington en Albert Einstein. Voor Frank Rensen en Nour Eldin Emara vormde de foto aanleiding om in de geschiedenis én het wetenschappelijke werk van de vijf onderzoekers te duiken. Het resultaat is de zesdelige podcast ‘De Leidsche Vijf’.

Waarom sprak deze foto jullie zo aan?

Nour Eldin Emara: ‘Einstein was onze trigger. Wat had hij nou in Leiden te zoeken bij die andere wetenschappers? In zes afleveringen gaan we de levensverhalen van die vijf wetenschappers af en maken we de balans op wat hen nou naar Leiden bracht en vooral ook wat ze daar deden, zowel hun wetenschappelijke ideeën als hun vriendschappen.’ Frank Rensen: ‘Het gaat over de geschiedenis van Leiden als een hoofdstad van de wetenschap in de twintigste eeuw. En dat is meteen een mooie context om het te hebben over de revolutie in de moderne natuurkunde. Het omslagpunt van de klassieke mechanica van Newton naar de relativiteitstheorie en kwantumfysica.’

Wat was de gelegenheid waarbij de bewuste foto is gemaakt?

Emara: ‘We weten dat de foto op 26 september 1923 is gemaakt in de Oude Sterrewacht door de zoon van Willem de Sitter.’

Rensen: ‘We dachten eerst dat het ter gelegenheid was van de zeventigste verjaardag van Lorentz, maar zijn biograaf twijfelt daaraan. Volgens hem was het een toevallige samenkomst.’ Emara: ‘We weten ook dat er twee versies van de foto zijn. Op de foto die wij gebruiken kijken ze allemaal in de camera, maar er is een tweede die in de De Sitterzaal hangt waar Einstein wegkijkt en Ehrenfest ondeugend lacht.’

Wat was jullie taakverdeling bij het maken van de podcast?

Rensen: ‘Ik heb natuurkunde en sterrenkunde gestudeerd dus dat voor mij de logische rol. Nour heeft geneeskunde gestudeerd en hij gaat meer over de geschiedenis.’

Emara: ‘Ik diende als een soort proefkonijn. Als ik de natuurkunde snapte dan zou de gemiddelde niet-natuurkundige luisteraar dat waarschijnlijk ook doen.’

Denken jullie dat er over 100 jaar net zo gesproken wordt over de onderzoekers van nu? Of was dit vijfтал uniek.

Emara: ‘Aan het begin van de twintigste eeuw hebben Nederlandse onderzoekers, onder wie Lorentz, veel Nobelprijzen gewonnen. Leiden had echt een bijzondere positie. Dat is wel veranderd in de loop der jaren, het zwaartepunt ligt nu meer in Amerika, maar ik denk dat je ook nu nog steeds zulke interessante verhalen kan vinden in Leiden.’

Rensen: ‘Einstein was in zijn eentje heel belangrijk voor de natuurkunde, maar wat uniek was, is dat die vier eromheen allemaal een enorm belangrijke rol gespeeld hebben daarin. Lorentz had een soort proto-relativiteitstheorie waarop Einstein zich baseerde. Eddington en De Sitter hebben bewijs geleverd voor de speciale en algemene relativiteitstheorie. En Ehrenfest was een belangrijk klankbord voor alle connecties tussen die vier. En het waren echt vrienden.’

Emara: ‘Ik dacht dat Einstein een soort eenzaam genie was dat alles in z’n eentje bedacht, maar dit verhaal laat zien dat je onderzoek nooit in je eentje doet. Iedereen levert een bijdrage om samen tot een geweldig idee te komen. Ik hoop dat we daar mensen mee kunnen inspireren. En ook Einstein maakte wel eens fouten.’

Rensen: ‘Hij was hier bijzonder hoogleraar en gaf een paar maanden per jaar colleges. Pas na deze foto is hij naar Amerika gegaan.’

Emara: ‘Hij noemde Leiden “het meest verrukkelijke plekje op deze dorre aarde”.’

Hebben jullie een persoonlijke favoriet?

Emara: ‘Ik ben erg gecharmeerd van Ehrenfest. Hij was echt een verbinder tussen al die verschillende personen. Ze kwamen allemaal bij hem logeren. Al hun brieven zijn nu openbaar, en zeker bij Ehrenfest krijg je daardoor inzicht in zijn diepste gedachten. We wisten al dat hij depressief was. In die brieven zie je echt zijn hoogste pieken en diepste dalen terug. Ik vond het heel bijzonder om dat te kunnen lezen.’ Rensen: ‘Ehrenfest was ook een bijzondere leraar. Hij volgende Lorentz op als hoogleraar natuurkunde. En waar Lorentz echt een soort deftige staatsman van de fysica was, maakte Ehrenfest er een informele bedoening van. Maar hij is niet mijn favoriet. Ik ben fan van De Sitter. Ik ben er bij het maken van de podcast achter gekomen dat hij best wel sassy was. Als iemand hem bekritiseerde in een vakblad, schreef hij dingen terug als: “Gelukkig snap je er niks van en weet iedereen dat.”’

De podcast ‘De Leidsche Vijf’ is te luisteren via [mareonline.nl](#)

Van de man die ik verafschuw, kan ik toch nog veel leren

Ik ben één keer in Griekenland geweest, op Karpathos. In de bergen van dat eiland bevindt zich een dorpje, Olympos, met een prachtig orthodox kerkje, waarvan de priester, tevens de lokale timmerman, vertelde dat het uit de zevende eeuw stamde.

Op de muren en plafonds waren onder een witte waas met enige goede wil schilderijen met Bijbelse voorstellingen te onderscheiden. Deze Byzantijnse muurschilderingen uit de veertiende eeuw waren op een gegeven moment overgeschilderd met witte verf uit angst dat de Otto-manse overheerser ze anders zou vernietigen. Na de onafhankelijkheid van Griekenland zijn de muurschilderingen de verflaag die hen tegen gevaar beschermde en aan het oog onttrok grotendeels weer kwijtgeraakt – de witte waas bleek duurzaam aangebracht. De iconostase, een indrukwekkende wand van iconen en religieuze schilderijen, scheidde de altaarruimte van de rest van kerk af. Er heerste een duidelijke rust in het kerkje, maar bepaald geen stilte.

Het was vakantie, ik bevond me na een dodenrit begrensde door hoogtevrees voedende afgronden in de Karpatische bergen, en wel in een pittoresk naar verluidt zevende-eeuwse kerkje, en keek naar veertiende-eeuwse Byzantijnse schilderijen en iconen.

Het laat zich niet direct raden dat mijn gedachten onvermijdelijkerwijs afdwaalden naar Japan, Korea, Rusland, en Hendrik Lorentz.

Een van de aantrekkelijkste kenmerken van een universiteit is dat daar zo niet alles dan wel heel veel samenkomt. Zo ook in deze column – maar dan moeten we wel terug naar het begin van de vorige eeuw toen Louis Grondijs, een Indische student met een Javaanse prinses als moeder, college volgde bij omstreden Leids icoon Gerard Bolland, een proefschrift in de natuurkunde voorbereide bij onomstreden Leids icoon Hendrik Lorentz en het *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte* mede oprichtte.

Grondijs, zelf niet bepaald onomstreden door zijn zeer rechtse politieke gedachtegoed, zou zich later onderscheiden door als oorlogscorrespondent de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog te verslaan. Eerst naast de deur in België, daarna als *embedded* journalist in Rusland, alwaar hij verschillende onderscheidingen voor getoonde moed bij elkaar vocht omdat hij als geoffend ruiter en zwaardvechter (de sabel was zijn forte) zijn *embeddedness* bij de kozakken wel erg serieus nam. Na een studie Byzantinologie in Parijs

werd Grondijs, die tussendoor ook nog een proefschrift in de chemische natuurkunde zou hebben geschreven en, dit is wel zeker, in Siberië aan de kant van de Wit-Russen had gevochten, hoogleraar in Utrecht. Hoogleraar in de Byzantijnse kunst en iconografie welteverstaan, een hoogleraar bovendien die begin jaren dertig een studiereis (?) maakte door Japan, Korea en Manchukuo en daar bij terugkomst lustig en uitgebreid verslag van deed.

Ik denk al enige tijd na over een artikel (of meerdere) te schrijven over Grondijs, eerst simpelweg uit interesse voor zijn contraïre gedachten over Korea (hij was een apologete voor de Japanse kolonisator die hij onomwonden bewonderde). Maar hoe meer ik leerde over de man, en hoe meer zijn politiek gedachtegoed me afstootte, hoe meer hij me intrigeerde door zijn klaarblijkelijke onvermogen zich door grenzen (nationale, disciplinaire, politieke, fysieke) te laten tegenhouden. Ik kan niet zwaardvechten, ben te groot voor de meeste paarden, ben geen aristocraat en geen communistenvreter (maar ook geen -knuffelaar), en al helemaal geen kolonialismegoedprater. En toch vermoed ik dat ik wat kan leren van een man die bovenstaande wel allemaal was – en nog meer ook.

De vrijheid waarmee Grondijs zich een pad, nee paden, baande door de wereld is adembenemend. Ik, en velen met mij, zit vast in stelsels, denkpatronen, disciplines en posities zoals ze nu eenmaal zijn. Het is mooi als er op een universiteit als deze veel dingen samenkomen. Het is nog mooier als dat ook in een persoon zelf gebeurt. Een aristocratie van de ziel in plaats van een vastgeketend zijn aan de eigen positie: een glimpje ving ik daarvan op in die lawaaiige rust van dat zevende-eeuws kerkje, waar een blik op een Byzantijns icoon me naar het Korea van de jaren dertig bracht. Toch maar eens leren zwaardvechten.

Remco Breuker is hoogleraar Korea studies

Hoe effectief zijn de verscherpte veiligheidsmaatregelen aan de Universiteit Leiden? *Mare* maakte een rondgang langs tien gebouwen. Spoiler: zeven waren te bezoeken zonder LU-card, twee andere met de pas van iemand anders.

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO'S **TACO VAN DER EB**

‘Het zijn roerige tijden’, schreef het college van bestuur vorige week in een bericht op de universiteitswebsite. ‘Verschillende conflicten in andere delen van de wereld zorgen ook in ons land soms voor gevoelens van angst, onrust en boosheid.’

Aanleiding voor die woorden was de sluiting van het Wijnhavengebouw in Den Haag in het weekend van 13 oktober wegens een ‘verhoogd veiligheidsrisico’. Opmerkelijk: dat gebeurde niet op aanwijzing van de politie of de gemeente. Volgens de autoriteiten ging het om ‘een eigen afweging’ van de universiteit (zie kader rechtsonder).

Al eerder, in september, moesten studenten en medewerkers die het Kamerlingh Onnes Gebouw in wilden aan beveiligers hun LU-card tonen. De universiteit wilde niet zeggen wat de aanleiding voor die maatregelen was.

Desondanks kondigde het college vorige week aan dat de LU-cardcontrole werd uitgebreid naar de hele universiteit ‘om ervoor te zorgen dat wij ook de komende periode in een veilige sfeer kunnen werken en studeren’. Wederom wilde de universiteit niets kwijt over de reden van de verscherpte controles. Maar, schreef het college: ‘Dankzij deze maatregel krijgen we niet alleen een goed beeld van wie er wanneer op de universiteit aanwezig is, maar kunnen we ook voorkomen dat mensen ongenodigd of zonder goede reden onze gebouwen betreden.’

Mare nam de proef op de som en bezocht tien universiteitsgebouwen. Uit die rondgang blijkt dat de extra veiligheidscontroles eerder een afschrikmiddel zijn dan daadwerkelijk de veiligheid vergroten. Zeven gebouwen waren te bezoeken zonder LU-card. In de Oude UB, het KOG en Wijnhaven vroegen beveiligers er wel om, maar bij twee laatstgenoemde kon het pand na het tonen van andermans kaart alsnog worden betreden.

Om te beginnen het KOG. Bij de ingang staan twee beveiligers die *Mare* om een LU-card vragen. Na het tonen van de kaart van iemand anders, mag de verslaggever toch doorlopen. Navraag bij een baliedede-

Opeens zijn er overal controles, maar hoe streng zijn die precies?

werker leert dat de beveiligers er elk moment van de dag staan. ‘Als je geen pas kan laten zien kun je het pand niet in. Laat je een LU-card zien met een slecht zichtbare foto, word je ook niet toegelaten. Want dan kan iedereen naar binnen.’

Wanneer *Mare* de receptionist erop wijst binnen te zijn gekomen met de kaart van iemand anders, komt de beveiligers erbij staan. Ineens wil hij toch nog een keer de foto bekijken. ‘Ik zag namelijk verschil. Ik zie op de foto geen stoppels, en bij jou wel.’

Ook in het Wijnhavengebouw in Den Haag staat dinsdagochtend een beveiligers bij de ingang. Deze keer laat *Mare* wederom een LU-card van een andere persoon zien met daarop een zeer slecht zichtbare foto. Ook daar mag de verslaggever doorlopen. Vlak daarna komen tientallen studenten het pand binnen, die allemaal vluchtig hun kaart tonen en bij wie de beveiligers nauwelijks naar de foto's kijkt. Ook laten enkele studenten iets op hun telefoon zien bij gebrek aan een LU-card.

Als *Mare* aan de beveiligers laat weten dat de getoonde pas niet van hem is, reageert hij dat ‘je niet in het bezit

mag zijn van de pas van iemand anders’. Op de vraag waarom hij niet naar de foto's van de bezoekers kijkt, zegt hij: ‘Het is nu heel druk, normaal staan we met twee of drie beveiligers. Als ik bij iedereen de foto goed ga bekijken dan komen studenten te laat bij hun college, dat wil je voorkomen.’

In zeven andere gebouwen kon *Mare* maandagmiddag zonder te worden gecontroleerd naar binnen lopen. Dat zijn het Lipsius, het Academiegebouw, de Universiteitsbibliotheek, Van Steenis, Arsenaal, Gorlaeus en Pieter de la Court. Bij de meeste van deze gebouwen staat voor de ingang een bord met de tekst: ‘Vandaag kan u uw LU-card gevraagd worden. Zonder geldige LU-card geen toegang.’

In deze gebouwen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd, vertellen de receptionisten van dienst. ‘Dan lopen er beveiligers rond die om je LU-card kunnen vragen’, vertelt een baliededewerker van het Lipsius. ‘Net als preventieve controles op straat door de politie, waar je altijd een identiteitsbewijs bij je moet hebben.’ Ook het Academiegebouw en de Faculty Club zijn maandagmiddag te betreden zonder controles. ➤

Hoe gaat het bij andere universiteiten?

Ook andere universiteiten zijn de laatste weken alerter, blijkt uit een rondgang. Maar er zijn wel verschillen. ‘We vinden dat de gebouwen zo openbaar mogelijk moeten blijven.’

Bij de Radboud Universiteit Nijmegen werd de waakzaamheid opgeschroefd tijdens de introductieweek voor eerstejaars afgelopen augustus, vertelt Hans van Weert van de afdeling Safety & Security. ‘Op de intromarkt stond een nieuwe, extreemrechtse studentenvereniging. Daar is een knokpartij ontstaan die commotie heeft veroorzaakt. Sindsdien zijn we wat scherper gaan opletten.’

Dat resulteert bijvoorbeeld in extra beveiliging op bijeenkomsten ‘waarbij een grotere kans is op ongeregelheden’, aldus Van Weert. ‘In principe kan alles doorgaan, we hebben nog geen enkele bijeenkomst afgeblazen.’

Zo was er afgelopen vrijdag nog een demonstratie van Extinction Rebellion in de hoofdkantine van de universiteit en was er vorige week een pro-Palestinademonstratie. ‘Die was onaangekondigd, maar hebben we in overleg met het college van bestuur door laten gaan’, zegt Van Weert. ‘Het college wil heel graag de dialoog openhouden en de kans blijven bieden te demonstreren.’ Op de Nijmeegse universiteit hoeven bezoekers zich vooralsnog niet met een studenten- of medewerkerspas te identificeren. ‘We vinden dat de gebouwen zo openbaar mogelijk moeten blijven.’

De Rijksuniversiteit Groningen heeft ruim een maand geleden de veiligheidsmaatregelen aangescherpt. ‘Onze deuren stonden voor iedereen helemaal open, maar bepaalde deuren kun je nu alleen nog openen met een studenten- of medewerkerspas’, zegt woordvoerder Elies Kouwenhoven. ‘Dit was al voordat het Israël-Palestinaconflict oplaaide. Bij ons liggen er ook andere incidenten aan ten grondslag, maar in het kader van de veiligheid kan ik daar niet veel uitspraken over doen.’ Wel zegt ze dat de maatregel voor onbepaalde tijd is ingezet. Afgelopen april bezetten Groningse studenten het Academiegebouw uit protest tegen het ontslag van docent Susanne Täuber.

‘Op dit moment is het bij ons niet aan de orde dat studenten en medewerkers zich structureel moeten identificeren’, zegt woordvoerder van de Universiteit Utrecht Annelies Waterlander. Ook kunnen bijeenkomsten over gevoelige onderwerpen in principe doorgaan. ‘Vorige week hebben nog een lezing van een studievereniging gehad over het Israël-Palestinaconflict en deze week ook weer een. We vragen medewerkers en studenten die iets willen organiseren nu wel actief om het te melden bij de afdeling security.’

De Universiteit Delft en Universiteit van Amsterdam willen ‘om veiligheidsredenen geen inzicht geven’ in de manier waarop zij de beveiliging op dit moment regelen.

Op de vraag of de Universiteit Leiden een pro-Palestinademonstratie door zou laten gaan, zegt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke: ‘We kijken per aangevraagd evenement wat de inhoud ervan is en of dit evenement zonder extra veiligheidsrisico's doorgang kan vinden. Mocht er bij een evenement extra beveiliging nodig zijn vanwege grotere risico's, dan proberen we dit te organiseren.’

‘Wijnhaven gesloten door externe dreiging’

Het Wijnhavengebouw was van vrijdag 13 tot en met zondag 15 oktober gesloten vanwege dreiging van buiten de universiteit. Het ‘verhoogde veiligheidsrisico’ kwam dus niet vanuit de academische gemeenschap.

Dat zei decaan Mark Rutgers woensdag in de raadsvergadering van de faculteit Geesteswetenschappen na vragen van raadsleden Arnout van Ree en Elizabeth den Boer.

‘Ik hoorde verschillende redenen voor de sluiting’, zei Den Boer. ‘Een ervan was dat het met een conferentie te maken had. Ik dacht: waar moeten we bang voor zijn? Wie is de target: medewerkers, studenten, de hele universiteit?’ Van Ree kreeg signalen dat studenten zich beperkt in hun activiteiten voelden. ‘In Wijnhaven zijn vaker pro-Palestinabijeenkomsten georganiseerd. Het voelde voor hen alsof de maatregel tegen hen was.’

Rutgers: ‘Ik kan absoluut garanderen dat dat niet het geval was. Ik zat toevallig naast de veiligheidsfunctionaris toen dit gebeurde. Er waren signalen die het noodzakelijk en verstandig maakten om het gebouw te sluiten, maar die hadden niets te maken met mensen uit onze gemeenschap of conferenties.’

Ook zei hij dat de beslissing tot sluiting ‘in andere omstandigheden waarschijnlijk minder voor de hand liggend zou zijn geweest’.

Van Ree benoemde dat de studenten in Wijnhaven sinds de opening van het gebouw alleen maar ongeruster zijn geworden: ‘Juist nu het gebouw weer open is maar er wel LU-cardcontrole is ingesteld zonder daarbij goede uitleg te geven, vragen ze zich af: is de dreiging dan nog steeds aanwezig?’

Volgens Rutgers wil de veiligheidsdienst ‘altijd iets meer dan wij als bestuurders’. De controle heeft ‘puur met veiligheid en het gevoel van veiligheid te maken’.

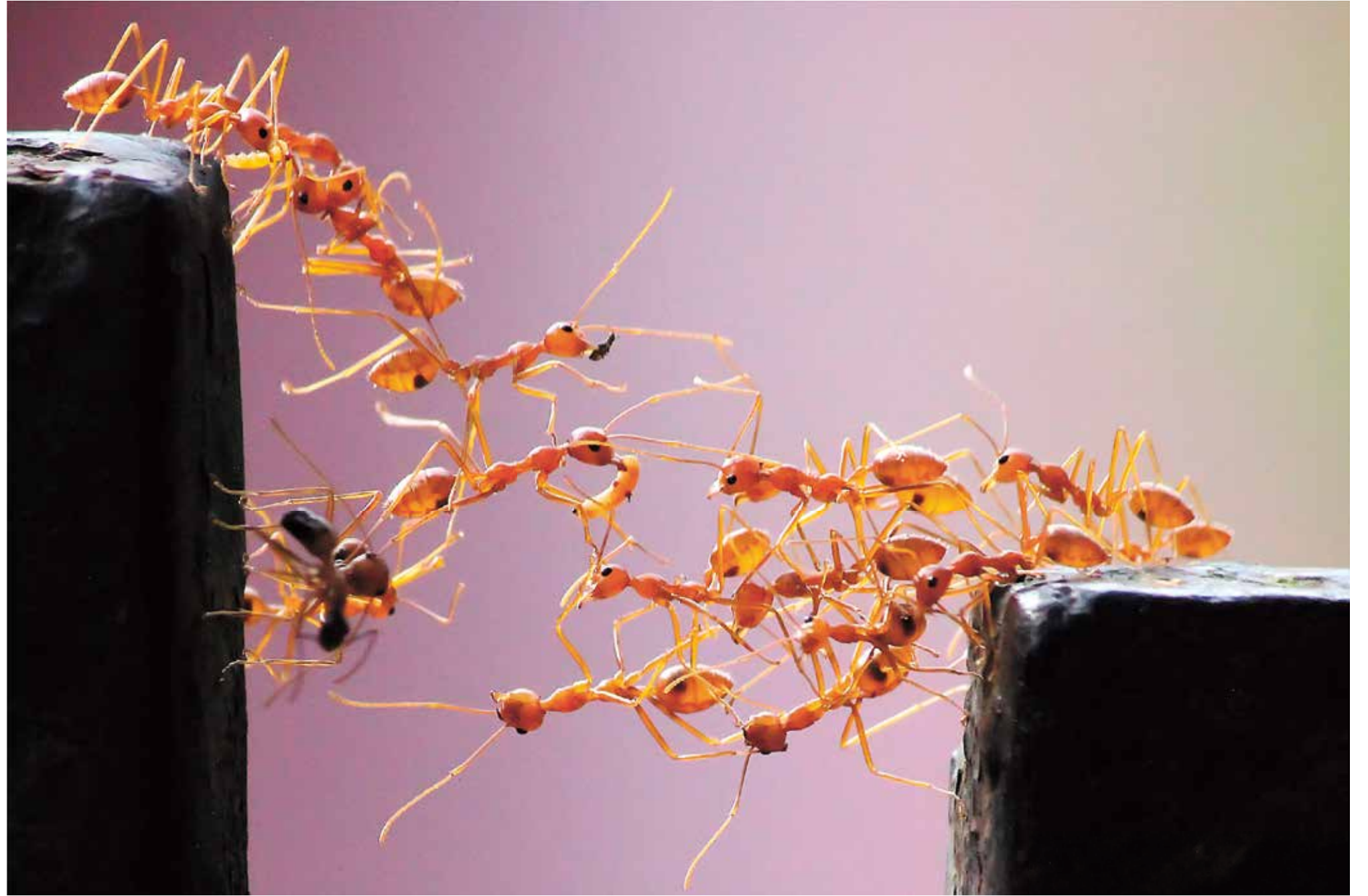

➤ Uit navraag bij een receptionist blijkt dat het die middag 'lastiger is om iedereen te controleren' omdat er een diploma-uitreiking is. 'Dan zijn er ook veel ouders van studenten die geen LU-card hebben. Maar er wordt wel constant scherper op toegezien.' Bij de ingang van het Gorlaeus is geen beveiliging of receptionist te bekennen. Een student die het bord met de waarschuwingstekst leest, zegt tegen een andere student: 'Oh, bijzonder.' *Mare* kan zonder problemen plaatsnemen bij het college 'Decision making' in zaal 1, en ook een college over lineaire algebra voor computerwetenschappers in zaal 4/5 is gewoon toegankelijk. Een servicemanager van de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen (W&N) wil anoniem blijven omdat hij in een ander medium eens iets heeft gezegd waar hij 'gezeur' mee heeft gehad en zijn 'vingers daar geen tweede keer aan wil branden'. Hij vertelt dat ook in het Van Steenis en Gorlaeus uitsluitend 'op gezette tijden wordt gecontroleerd'. Hij zegt niet te weten waarom in het ene gebouw alleen middels steekproeven wordt toegezien op LU-cards, terwijl in andere gebouwen continu beveiliging bij de ingang staat. Op de vraag aan de receptionisten wat ze doen als een student of medewerker geen kaart bij zich heeft, antwoorden de meesten dat zij dan het pand niet in mogen. Een receptionist van het Pieter de la Court-gebouw is minder streng: 'Als je op je telefoon kan laten zien dat je bij deze universiteit hoort, kun je alsnog naar binnen. Maar binnenkort is dat waarschijnlijk geen optie meer en worden we strenger.' Ook gasten die niet aan de universiteit zijn verbonden kunnen nog steeds in alle gebouwen naar binnen, mits zij een afspraak maken en zich bij aankomst melden bij de receptie. 'Dan word je aanwezigheid genoteerd', aldus de servicemanager van W&N. 'Heb je geen afspraak én geen LU-card, dan mag je niet naar binnen.' Geen van de receptionisten en beveiligers zegt te weten wat de aanleiding is voor de verscherpte controles en tot wanneer het nodig is. 'Alles wat ik weet staat zo vaag en duidelijk als het kan op de

website van de universiteit', zegt een receptionist van het Lipsius. 'Ik kom uit de tijd dat er touwtjes uit de brievenbus hingen en je zo bij de burens naar binnen kon. Die tijden zijn veranderd.' Het enige gebouw waar helemaal niets lijkt te zijn veranderd, is de universiteitsbibliotheek. 'Studenten en medewerkers konden sowieso al uitsluitend met een LU-card door de toegangspoortjes', vertelt een baliemedewerker. De kantine van de UB is echter wel voor iedereen toegankelijk. Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke wil niet vertellen waarom in sommige gebouwen constant beveiliging staat, terwijl in andere gebouwen steekproefsgewijs aan studenten en medewerkers om hun LU-card wordt gevraagd. Ze noemt de beveiliging 'maatwerk', maar kan de reden daarachter niet prijsgeven 'omdat we daarmee iets zeggen over onze wijze van beveiliging'. Ook wil ze niet kwijt of alleen de universiteit, of deze keer ook de politie aanleiding ziet voor de opgeschaalde beveiliging. 'We hebben goede redenen om dit zo aan te pakken.' Dat *Mare* ook gebouwen binnenkwam met andermans kaarten, kan volgens Van Overbeeke 'een toevalstreffer' zijn. 'Controleren op het bezit van een LU-card werpt hoe dan ook een barrière op.' Of de beveiliging nu strenger wordt, zoals een portier suggereerde, door studenten voortaan te weigeren die geen LU-card bij zich hebben, laat ze in het midden. Evenmin is er een einddatum bekend voor de controles. 'We kunnen niet aangeven wanneer iets strenger of minder streng zal zijn. Beveiliging kan per gebouw en zelfs per dag variëren.' <

Mare-fotograaf mag opeens geen foto's meer maken

Mare-fotograaf Taco van der Eb wilde dinsdag een foto maken van de beveiligingsmaatregelen in het KOG, maar werd door drie man beveiliging het gebouw uitgestuurd. 'Ik liep naar binnen, toen twee beveiligers me vroegen wat ik kwam doen', zegt Van der Eb na het incident. 'De baliemedewerker zei vervolgens dat dat niet mocht, omdat ik niet van tevoren toestemming had gevraagd. Dat klopt, want dat hoeft normaal niet. Ik kom hier al vijftientwintig jaar en er is nooit wat aan de hand. Dat legde ik hem uit, waarna hij zijn meerdere opbelde.' Die vertelde Van der Eb dat uitsluitend universitair personeel nog foto's mag maken. 'Ook aan hem vertelde ik dat ik hier al vijftientwintig jaar fotografeer en dat ik altijd vriendelijk werd geholpen. Maar ze bleven erbij dat het niet kon.' Eenmaal terug buiten kwam er 'nog een beveiliging bij die imponerend voor me kwam staan', vertelt de fotograaf. 'Hij wilde zich duidelijk manifesteren. Ik werd door de beveiligers in de gaten gehouden tot ik bij mijn fiets was, op de hoek van het KOG.' Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke zegt dat de freelance fotograaf 'geen LU-card kon tonen, en daarmee geen recht had op toegang'. Ook zegt ze dat 'onze gebouwen normaliter niet openbaar toegankelijk' zijn, dus 'ook dan mag de fotograaf eigenlijk niet zomaar naar binnen'. Volgens haar moeten personen in de gebouwen niet zonder toestemming worden gefotografeerd. 'Foto's maken van de beveiligers is helemaal uit den boze, want daarmee schaad je mogelijk het effect van de maatregelen en de personen die ze moeten uitvoeren.'

De revolutie die niemand kent

Het programma Erkennen en Waarderen moet de wetenschap eerlijker maken, perverse prikkels tegengaan en het geven van onderwijs beter belonen. Klinkt redelijk, maar toch is er ook kritiek. 'Objectieve criteria worden overboord gegooid.'

DOOR VINCENT BONGERS

Er vindt een revolutie plaats op de universiteit, al voltrekt die omwenteling zich vooral nog in stilte. 'Collega's krijgen van bestuurders te horen dat de universiteit heel goed bezig is met het uitrollen van Erkennen en Waarderen', zei Max van Haastrecht van personeelspartij phdoc onlangs tijdens de universiteitsraad. 'Ik moet hen dan eerst uitleggen wat dat eigenlijk is. Want dat weet niemand.' 'Het is een megagroot thema dat nog te weinig leeft in Leiden', erkent Marieke Adriaanse, hoogleraar gedragsinterventies in Population Health Management, en lid van de regiegroep Academia in Motion die Erkennen en Waarderen op de kaart moet zetten. 'Iedereen ziet de problematiek, maar wat we allemaal doen, is nog niet overal bekend.'

Erkennen en Waarderen: wat is dat?

'De universiteiten en subsidieverstrekken als de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en ZonMw willen dat we het werk van wetenschappers breder gaan erkennen en waarderen', zegt Sarah de Rijcke, hoogleraar Wetenschaps- en evaluatiestudies en lid van de regiegroep. 'Een belangrijk onderdeel is dat we de kwaliteit van onderzoek op een andere manier gaan beoordelen.' Adriaanse: 'Het gaat ook om verbreden van het carrièreperspectief van werknemers. Als we het nu over bevordering hebben, zijn we vooral bezig met wat voor onderzoek iemand doet. We kijken veel minder naar onderwijs en leiderschap, terwijl we die dingen eigenlijk wel belangrijk vinden.'

Waarom moet er anders naar wetenschap worden gekeken?

De Rijcke: 'Er is veel onderzoek waaruit blijkt dat simplistische meetmethodes als de impactfactor (hoe vaak een wetenschappelijk tijdschrift wordt geciteerd, *red.*) en de *h*-index (een methode om citaties van wetenschappers te tellen, *red.*) methodologisch onverantwoord zijn. Ze zijn echter haast niet uit te roeien. Deze *metrics* wakkeren het idee aan om alleen te denken in aantallen publicaties. Ze wakkeren pervers gedrag aan.' >

‘Een slecht onderzoeksvoorstel wordt niet beter als het geschreven is door iemand die fantastisch onderwijs geeft’

➤ **Adriaanse:** ‘Bijvoorbeeld het ophakken van je onderzoek in kleine stukjes, om maar meer artikelen te kunnen publiceren, die dan weer kunnen worden geciteerd. Een ander nadeel is onderzoek doen om juist in toptijdschriften te komen. Dat past in de trends in de journals.’ De Rijkce: ‘Veel wetenschap past niet in het huidige model. Nu is de spotlight gericht op één type onderzoek. We willen dat er straatverlichting komt die veel meer onderzoek zichtbaar maakt. Het systeem is ook heel erg op individuen gericht, het gaat minder over het team. Alles is gestandaardiseerd terwijl meer maatwerk beter is. Wat heeft het team nodig en wat is jouw rol in dat geheel?’

Wat vinden critici?

Vooraf uit de bèta-hoek komt de nodige kritiek op de nieuwe manieren van beoordelen van onderzoek, vooral als het gaat om het om het binnenhalen van subsidies. ‘Output-indicatoren lijken besmet verklaard’, stelt natuurkundige Martin van Hecke, hoogleraar Organisatie van wanordelijke materie. ‘Objectieve criteria worden overboord gegooid. Dit maakt wetenschap minder toegankelijk. Ik kom uit een arbeidersgezin, ben opgevoed in plat Amsterdams en heb gemerkt dat mijn mindere kennis van de academische mores een behoorlijke hobbel was. Het enige waar ik me aan kon vast-

houden om een carrière op te bouwen was de kwaliteit van mijn wetenschappelijk onderzoek. Objectieve criteria werken emanciperend.’ ‘De zorg is of Nwo Erkennen en Waarderen moet meewegen’, aldus Jan Aarts, wetenschappelijk directeur van het Leiden Institute of Physics (LION). ‘Een slecht onderzoeksvoorstel wordt niet beter als het geschreven is door iemand die fantastisch onderwijs geeft. Dat is heel wat anders dan dat fantastische onderwijs op de juiste manier waarderen.’

Het universitaire cv gaat op de schop. Waarom?

Universitair docent natuurkunde Wolfgang Löffler heeft grote twijfels over het zogeheten *narrative cv* dat Nwo tegenwoordig vraagt. ‘Dat is juist een voordeel voor al succesvolle wetenschappers. Voor hen is het veel makkelijker om een overtuigend verhalende cv op te stellen dan voor een minder succesvolle wetenschapper. Ik ben zelf ook *reviewer* bij Nwo en herken in dit systeem nog beter iemand die een hoge impactfactor heeft. Trouwens, die impactfactor google je sowieso toch.’ ‘Zo’n *narrative cv* is best leuk om een indruk te krijgen van iemands visie’, zegt Sylvie Noordermeer, universitair docent en DNA-onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch Centrum. ‘Maar met alleen zo’n cv vind ik het

heel lastig om onderzoek te beoordelen. Je moet iets toch kwantitatief en objectief maken.’ Löffler: ‘Geen aandacht meer geven aan cijfers heeft schadelijke effecten. Het is naïef van Nwo om te denken dat het systeem eerlijker kan worden als er veel te weinig geld is. Ik heb liever dat het geld voor het aanpassen van het systeem wordt besteed aan meer beurzen.’ ‘We gaan niet over de criteria van Nwo’, reageert Adriaanse. ‘Maar aan de universiteit heeft deze vorm juist voordelen. ‘Er is heel veel hoogstaand onderzoek dat nooit in *Nature of Science* gepubliceerd wordt, maar wel veel impact heeft op een werkveld. Daar was weinig ruimte voor. We noemen het ook geen *narrative* maar een *evidence informed cv*.’ De Rijkce: ‘De intentie is om beter te kunnen selecteren en bepaalde uitwassen tegen te gaan. Voorheen lag de nadruk op bij welke tophoogleraar je was gepromoveerd en je *h-index*. We willen liever eerst wat meer nadruk op de inhoud.’ Adriaanse: ‘Er is meer ruimte voor een andere onderbouwing van kwaliteit. Als iemand een interventie ontwikkelt om handhygiëne in het ziekenhuis te bevorderen waardoor het aantal infecties daalt, kun je dat opnemen in dat cv. Je kunt dat ook met cijfers onderbouwen.’

Wat gaat er nog meer veranderen?

Adriaanse: ‘Het functioneringsgesprek wordt anders. Over de oude vorm (het zogeheten Resultaat- en Ontwikkelingsgesprek, *red.*) was veel frustratie. De klacht was vaak: ik geef veel onderwijs, maar het gesprek gaat steeds maar weer over publicaties.’ De Rijkce: ‘Het beoordelingscijfer verdwijnt ook. Er komt veel meer contact tussen medewerker en leidinggevende. Het is de bedoeling dat je elkaar vaker opzoekt en vraagt: hoe gaat het met je?’ Adriaanse: ‘Het moet gaan over ontwikkeling en waar iemand echt mee bezig is. Wat is je doel? En in hoeverre lukt je dat?’ De Rijkce: ‘Het is een misverstand dat we alleen maar mooie verhaaltjes aan elkaar gaan vertellen. Het doel is dat je juist veel specifiekere harde afspraken met elkaar kunt maken. Natuurlijk blijven we criteria gebruiken, alleen geen *one size fits all*-criteria. Een leidinggevende moet eerlijk zijn. Benoem wat het perspectief is van de medewerker. De indruk bestaat nu dat als je goed je best doet, je kan doorstromen. Maar dat geldt niet voor iedereen. Goed leiderschap is ook laten zien wat er niet kan.’ Löffler betwijfelt of deze aanpassingen nodig zijn. ‘Bij alle punten in het programma, denk ik: dat doet ons instituut allemaal al. Bij het LION richten we ons bij het beoordelen van postdocs en tenure tracks, niet alleen op de wetenschappelijke kant. Zijn ze aardig voor collega’s? Kunnen ze goed samenwerken? Dat is belangrijk. Je hebt een aantal *egomaniacs* nodig, maar niet iedereen kan zo zijn, want dat werkt uiteraard niet. Maar een leidinggevende die al jaren op een onaardige manier een instituut bestuurt, gaat niet veranderen door dit beleid. Zo iemand moet je ontslaan, dat is het enige dat werkt.’

Wat hebben studenten er aan?

De Rijkce: ‘Als docenten meer worden gewaardeerd, is dat goed voor het onderwijs. Met meer aandacht voor de ontwikkeling van onderwijsvaardigheden van docenten, worden colleges beter.’ Adriaanse: ‘Studenten vinden het soms ontluisterend hoe het nu gaat. Als er meer focus komt op de kwaliteit van onderzoek en onderwijs, plukken studenten daar ook de vruchten van.’

Gaat het de werkdruk verminderen?

De Rijkce: ‘Dat probleem is zo veelomvattend, maar misschien kan het programma een kleine bijdrage leveren.’ Adriaanse: ‘Wie veel onderwijs geeft, wordt vaak toch beoordeeld op onderzoek. Dus om carrière te kunnen maken, ga je dat onderzoek dan in de avonden doen. Als veel onderwijs geven binnen een team sterker meeweegt in de mogelijkheid op bevordering, wordt die druk minder hoog.’ De Rijkce: ‘Als je meer naar een team kijkt, zie je ook beter wie meer of minder bijdraagt. Vaak zijn het steeds dezelfde mensen die veel taken op zich nemen. Het idee is om veel onzichtbaar werk zichtbaar te maken en taken eerlijker te verdelen.’ Löffler: ‘Door Erkennen en Waarderen is er weer iets bijgekomen waar ik me mee bezig moet houden. Het enige wat de werkdruk echt zou verlagen, is de kans op een beurs verhogen. Dat kan alleen door minder wetenschappers of juist meer geld te hebben.’

Wat gebeurt er nu daadwerkelijk al?

Adriaanse: ‘Dat is ook de kritiek die je hoort: waarom is het er allemaal nog niet? Toch gebeurt er al veel. Onder andere bij Rechten loopt een pilot met het jaargesprek. Vandaag is er een festival met allerlei workshops. Bij Geesteswetenschappen en W&N wordt er uitgebreid over gesproken. RGA heeft binnenkort een groot event. Overal worden er facultaire teams opgezet.’ De Rijkce: ‘Het is een cultuurverandering. De huidige manier van kwaliteit beoordelen is vanaf de jaren 80 opgebouwd. Het is moeilijk om dat snel te veranderen. Ik weet niet of het helemaal af is in 2027.’ Adriaanse: ‘Het moet tot in de haarvaten doordringen en dat kost tijd.’

Academia in Motion Festival, PLNT (Langegracht 70), donderdag 2 november 2023, 9:00 - 17:30 uur

De gratis houthakker uit de steentijd is terug

Eeuwenlang waren bevers in Nederland van groot belang voor bewoners, beesten en ecosystemen, ontdekte archeoloog Nathalie Brusgaard. Al leidt de rentree van het dier tot discussie.

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

‘Tijdens mijn onderzoek naar archeologische vindplaatsen uit de steentijd, viel me telkens op dat bevers in forse aantallen voorkwamen’, vertelt archeoloog Nathalie Brusgaard. ‘Dat vond ik enorm interessant, aangezien nog bijna niemand daarover had geschreven en we amper beeld hebben van de rol van de bever in die tijd.’ Wat blijkt? Bevers maakten een veel groter deel uit van het menselijk dieet en landschap in Noord-Europa dan gedacht. ‘Ze zijn best groot en leveren bijna net zoveel vlees op als een ree. Hun waterdichte pels werd voor allerlei kleding gebruikt. Tanden en kaken werden gereedschap voor houtbewerking. Mensen profiteerden ook van het geknaag van de bever, die als een soort gratis houthakker werd gezien.’

Bevergeil - afkomstig uit de klier die zich tussen de anus en de geslachtsdelen bevindt – gold als medicijn, en wordt nu soms nog gebruikt voor parfum en als smaakmaker in roomijs, cake en koekjes. Al is niet iedereen daar blij mee. ‘Boeren kunnen last krijgen van overstromingen op hun akker door de dammen. Laatst had een bever een tunnel gegraven onder een treinspoor. Dat werd gelukkig op tijd ontdekt, want anders had een trein kunnen ontsporen.’ De Unie van Waterschappen berichtte dat bevers in 2021 meer dan 2 miljoen euro schade hebben veroorzaakt aan de waterkeringen. De overlast dreigt uit de hand te lopen, waarschuwt De Unie.

Dat leidt tot discussie: moet de bever weg uit Nederland? ‘Ik denk dat de voordelen opwegen tegen de nadelen. Er wordt al gekeken naar hoe we probleembevers kunnen ontmoedigen zich te vestigen bij treinsporen en andere plaatsen waar ze voor overlast zorgen. Je kunt ook kijken of je wolven de populatie van bevers kunt laten beheersen. Afschieten lijkt me een laatste redmiddel, want wanneer je de ene bever afschiet, komt de volgende gewoon weer.’

Met haar onderzoek hoopt Brusgaard bij te kunnen dragen aan deze discussie. ‘Ik wil dat mensen zien dat de bever veel gunstige effecten heeft op zijn omgeving. Archeologen kunnen niet met de oplossing komen, maar we kunnen wel laten zien hoe bevers duizenden jaren deel uitmaakten van het Nederlandse landschap en dat hopelijk de komende duizenden jaren weer zullen doen.’

In Gaza City inspecteren Palestijnen een gebouw dat is vernield na een Israëlisch bombardement.

Ook in Angry Birds woedt de oorlog

Van de politie stapte Annique Mossou over naar onderzoekscollectief Bellingcat. Woensdag spreekt ze op een symposium over complottheorieën. ‘Er is heel veel desinformatie over Israël en Gaza. Echt héél veel.’

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO NAAMAN OMAR/APA IMAGES

‘Een foto uit Gaza van iemand in een lijkszak die zat te appen, bleek een Halloweenkostuum te zijn’

De vorm van je oren is uniek, net zo uniek als vingerafdrukken en dna. Dat was de basis van een complottheorie over Derek Chauvin, de Amerikaanse agent die in 2020 negen minuten op de nek van George Floyd knielde tot die overleed, wat leidde tot wereldwijde protesten van Black Lives Matter. Chauvin werd veroordeeld voor moord, maar Qanon verspreide foto's die zouden bewijzen dat het niet Chauvin was die voor de rechter stond, maar iemand anders. ‘Ze lieten een foto zien van Chauvin van opzij in uniform, naast zijn mugshot, en zeiden: “Zijn oren zijn anders, en oren zijn uniek, dus dit is hem niet”, vertelt Annique Mossou van onderzoekscollectief Bellingcat. ‘Ik wist uit mijn vorige werk dat dit inderdaad zo is – ik heb elf jaar bij de politie gewerkt. En ik heb echt even zitten kijken, want inderdaad: zijn oren waren niet hetzelfde. ‘Maar je zag een stuk van zijn uniform, waarop de letters in spiegelchrift stonden. Een van de foto's was dus gespiegeld; we keken eigenlijk naar zijn andere oor. Toen dacht ik, als ik al drie seconden moet kijken, kan ik me voorstellen dat mensen die vatbaar zijn voor complotten dit geloven.’ Mossou werkt bij Bellingcat, een groep die gespecialiseerd is in onderzoek met *open source intelligence* (osint), oftewel openbare digitale bronnen. Met haar collega Aiganysh Aidarbekova spreekt ze 8 november op *Doemdenken, domdenken, omdenken* in Den Haag, een conferentie over complottheorieën en -denkers. ‘We geven daar een soort workshop over Telegram, omdat daar veel desinformatie op wordt verspreid.’

Is dat jullie specialiteit?

‘De meesten van ons zijn als huisartsen: we weten weinig van heel veel. Sommigen van ons zijn experts, die weten heel veel van weinig. Telegram hoort er nu echt bij, zeker nu Twitter zo kapot is sinds Elon Musk daar de baas is. Er wordt zoveel op gedeeld, over Israël-Palestina, over Oekraïne. Maar ook veel desinformatie.’

Waarom is Telegram daar zo'n voedingsbodemp voor?

‘Ik denk omdat het een bepaalde mate van privacy geeft, maar ook door de opbouw. Je hebt gewone een-op-een chats en groepschats zoals in WhatsApp, waar mensen heen en weer met elkaar praten. Maar Telegram heeft ook channels, waarop één persoon zendt en de rest luistert. Die channels zijn gigantisch, er zitten duizenden en duizenden mensen in. Dingen uit een channel kan je meteen delen in een groepschat, dus dan gaat het heel snel. ‘Er is nauwelijks moderatie. Whatsapp heeft dat wel, bijvoorbeeld door te laten zien als een bericht vaak is doorgestuurd. Er is ook weinig transparantie: Telegram heeft wel eens bekend gemaakt dat ze jihadistische groepen hadden verwijderd, maar verder zeiden ze niets: geen namen, geen linkjes, geen manier om het te controleren. Dus we moeten het dan maar geloven.’

Waar doe je zelf onderzoek naar?

‘Het is heel uiteenlopend. Ik deed onderzoek naar Oekraïne, bijvoorbeeld. Vorig jaar schreef ik een artikel over Qanon. Nu ben ik ook bezig met Israël. Wat ik heel leuk vind, is geschiedenisvraagstukken beantwoorden met technieken van nu. Ik heb een stuk gepubliceerd over privéfoto's uit de Tweede Wereldoorlog. De familie wist niet waar ze waren genomen. Ik leg uit in het artikel hoe je met huidige technieken die locaties kunt vinden.’

Dus niet alleen maar complottheorieën en oorlogssituaties?

‘Nee. Dan zou ik gillend gek worden. We hebben veel vrijheid om te bepalen wat we onderzoeken. Maar zoals nu met Israël, dan kunnen we niet zeggen: nee, daar kijken we niet naar. Dat is helemaal in ons straatje.’

Wat valt je op aan de informatie over dat conflict?

‘Heel veel desinformatie. Echt héél veel. Er was een afbeelding waarvan werd gezegd dat het in Gaza was: iemand in een lijkszak die zat te appen. Dat bleek gewoon een Halloweenkostuum te zijn, elders in de wereld. Dat soort voorbeelden zie je constant. ‘Informatie circuleert ook overal. Laatst was er een artikel over propaganda van Israël in advertenties van het computerspel Angry Birds: berichten dat kinderen worden vermoord werden gepusht, terwijl kinderen dat spelletje speelden.’

Er gaat zoveel informatie rond, en je weet niet altijd of het klopt. Hoe weer je je daartegen?

‘Onze social-media-editor heeft daar laatst over gepubliceerd, met tips. Wees kritisch, altijd de bron checken. Dat iets dezelfde locatie is betekent niet dat dat hetzelfde incident is. Doe eens de moeite voor een *reverse image search*. Kijk naar de bron: is het een nieuw account, is het anoniem? Dat betekent niet dat het niet waar is, maar moet wel in je achterhoofd zitten, hoe geloofwaardig is het?’

De ene complottheorie is geloofwaardiger dan de andere. Iemand die wel gelooft dat vaccinaties gevaarlijk zijn, gelooft niet meteen ook dat de aarde plat is.

‘Ja, soms is het subtieler. Maar de tips gelden ook als er bijvoorbeeld een expert wordt aangehaald, die zou hebben meegevoerd aan een bepaald vaccin. Google de naam dan even: is dat zo? Heeft die persoon dat echt gezegd? Want als dat zo is, zullen er meer artikelen naar verwijzen. Of is er één zinnetje uit een heel rapport geplukt? Er is niks mis met eigen bronnenonderzoek doen.’

Zijn jullie zelf ook onderdeel van complottheorieën?

‘Constant. Eliot (Higgins, oprichter van Bellingcat, red.) heeft op Twitter weleens gevraagd: ‘Kunnen jullie het er eerst over eens worden of we m16 zijn of CIA?’ Ze zeggen dan dat we nooit negatief over Oekraïne schrijven, wat niet waar is. Of dat we nooit negatief over de vs schrijven, wat óók niet waar is. We zouden *deep state* zijn, vrijmetselaars. Er is een reden dat we onze locatie geheim houden. Op gegeven moment was er een prijsuitreiking, en we hadden gevraagd om de locatie niet te veel te promoten. Maar het gebeurde toch, en toen stonden allemaal mensen buiten de deur flyers tegen ons uit te delen.’

Factcheckers ontkrachten complottheorieën

Annique Mossou en Aiganysh Aidarbekova van Bellingcat spreken op 8 november tijdens de jaarlijkse netwerkconferentie van de Vlaams-Nederlandse samenwerking tegen desinformatie, voor en door factcheckers, mediaprofessionals, wetenschappers en andere experts. Andere sprekers zijn Tim Verheyden, Griet De Craen en Luc Van Bakel (VRT), Jaron Harambam en Hedwig te Molder (Vrije Universiteit Amsterdam), Maarten Keulemans (de Volkskrant), René Sommer (Pointer) en Marieke Kuypers (Nieuwscheckers).

Doemdenken, domdenken, omdenken. Beeld & Geluid, Den Haag, woensdag 8 november 2023, van 13:00 – 18:00 uur, €5

Begroting mag door ondanks negatief advies

Het faculteitsbestuur van Geesteswetenschappen heeft de begroting toch definitief gemaakt, ondanks een negatief advies van de raad over de conceptbegroting 2024-2028.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat bleek woensdag tijdens de faculteitsraadsvergadering. In de vergadering van september adviseerde de raad negatief over de begroting. Dat had verschillende redenen.

Zo krijgt de raad de beleidsstukken altijd twee weken van tevoren, en dat is met de begroting ook gebeurd. Maar de raad vindt dat te kort om de begroting te lezen en te doorgronden. Bovendien is dat voor de internationale studenten ‘nog veel moeilijker’, omdat er geen Engelse vertaling bij zit. Een van de studentleden gaf aan daarom alles door Google Translate te hebben laten vertalen, waardoor hij ‘van de twee weken nog maar een week tijd overhield’.

Decaan Mark Rutgers wierp tegen dat het faculteitsbestuur de begroting niet eerder naar de raad kon sturen. ‘Wij zitten ook onder tijdsdruk, want aan de begroting zit een heel strakjaarschema. We proberen het eerder te doen waar het kan, maar soms is dat voor ons ook niet mogelijk. Tegelijkertijd wil ik de bal terugkaatsen: we hebben de raad aangeboden om de begroting toe te lichten, maar van dat aanbod is geen gebruik gemaakt.’ Ook was er voor de nieuw gekozen raadsleden een inwerkmiddag waar toelichting op de begroting is gegeven, maar volgens het bestuur was ‘de opkomst gering’.

Toch adviseerde de raad in september negatief: acht stemden negatief, zeven positief en twee onthielden zich van stemming. ‘Ik vond het als nieuw raadslid moeilijk om de begroting te begrijpen en om een informatief besluit te nemen om wel of niet positief te adviseren’, zei raadslid Wessel Kornegoor van studentenpartij ONS. ‘Het is ingewikkeld en we krijgen te weinig ondersteuning om erover te leren.’

Ook noemde hij de taalbarrière voor internationale studenten een probleem. ‘We voelen ons als raadsleden daardoor niet serieus genomen. Daarom geef ik een negatief advies.’

‘Ik betreur het dat je je dan niet onthoudt van stemming, maar een negatief advies geeft’, reageerde decaan Rutgers. ‘Een negatief advies past beter wanneer je het oneens bent met de inhoud, dat is een groot verschil. Ook vind ik het spijtig dat jullie als raad niet met elkaar de begroting hebben bediscussieerd.’ Bovendien wees hij erop dat de bestuurstaal nog altijd Nederlands is. ‘Maar ik begrijp dat het doorgronden van een begroting behoorlijk complex is.’

Met de inhoud van de begroting had het negatieve advies dus niets te maken, hoewel de conceptbegroting uitging van een tekort van 2,7 miljoen euro. In *Mare* zie Rutgers onlangs dat er ‘moeilijke beslissingen aankomen’. Wat die precies zijn, wordt nog onderzocht, maar hij noemde al wel dat er mogelijk minder tijdelijk personeel zal worden ingehuurd en dat de vaste staf het werk onderling moet opvangen.

Vorig jaar gaf de raad ook al geen positief advies over de begroting; de meerderheid onthield zich toen van stemming. Destijds was de kritiek onder meer dat er te weinig toelichting stond bij de cijfers. Ook de studentgeleding zei er toen weinig van te begrijpen en daardoor niet te weten welk advies zij moest geven.

Waarom wij geen Shell-reclame willen zijn

In hun opiniestuk 'Fossiele banden verbreken? Die tijd hebben we niet!' *Mare* 5, 12 oktober) pleiten Sense Jan van der Molen, Marc Koper en Victor van der Horst voor blijvende samenwerking tussen de Universiteit Leiden en de fossiele industrie. Ze stellen dat de energietransitie complex is, met oplossingen die nodig zijn voor de cementindustrie en productie van staal- en ammoniak. Ook pleiten ze ervoor dat de overheid, in plaats van universiteiten, actie onderneemt en de industrie strengere regels oplegt. In hun brief komen ze met twee belangrijke beweringen. Ten eerste stellen ze dat de fossiele industrie in een unieke positie verkeert om de energietransitie te faciliteren en dat we daarom onze relatie met hen moeten behouden als de klimaatcrisis willen aanpakken. Verder beweren ze dat we gezien de huidige crisissituatie moeten samenwerken met elke entiteit die ons zou kunnen helpen klimaatverandering aan te pakken. Bij een nadere beschouwing houdt geen van deze beweringen stand.

Er is geen enkele aanwijzing dat fossiele bedrijven zich daadwerkelijk gaan inzetten voor schone energie. Net als de Vrije Universiteit moet Leiden daarom de banden verbreken, vinden **Geert-Jan Kroes**, **Liesbeth Hondelink** en **Gerrit Schaafsma**.

Hoewel het niet eenvoudig zal zijn om oplossingen te vinden voor de cementindustrie en de staal- en ammoniakproductie, is het belangrijk om te zien dat er een gemene deler is. Alle drie hebben ze energie nodig in de vorm van warmte. Of dat nu gebeurt met fossiele brandstoffen of met schone energie is in essentie hetzelfde probleem als hoe we het beste onze huizen verwarmen en onze voertuigen van energie voorzien: we moeten het doen op een manier die kooldioxide-uitstoot voorkomt. De extra waterstof die nodig is voor de productie van ammoniak (nodig voor kunstmest) kan in principe groen worden gemaakt door elektrolyse van water. Alleen de productie van cement vereist een radicaal andere oplossing, omdat 60 procent van de kooldioxide die vrijkomt afkomstig is van de reactie zelf waarmee cement wordt gemaakt. Van der Molen, Koper en Van der Horst beweren dat de fossiele industrie nodig is om dit soort technologieën te ontwikkelen, op te schalen en op de markt te brengen.

Elke euro moet rendement opleveren: zo koopt de industrie publieke en politieke steun

Dat argument is incorrect, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de ontwikkeling van zogeheten batterij-elektrische voertuigen (BEV's). De marktleider in die sector is Tesla, en de schaalvergroting van deze nieuwe technologie is bereikt zonder samen te werken met traditionele autobedrijven. Hoewel we niet beweren dat BEV's een echte oplossing zijn voor schone energietechnologie, toont dit voorbeeld aan dat opschalen van nieuwe technologie eerder plaatsvindt in een bedrijf dat op korte termijn geen financieel belang heeft bij het profiteren van een oudere, concurrerende technologie. Het is niet realistisch om te verwachten dat bedrijven met grote gevestigde belangen in het blijven profiteren van oudere technologie (fossiele brandstoffen) een bijdrage zullen leveren aan of innovatie zullen zijn op een gebied van nieuwe technologie (schone energie) die waarschijnlijk hun belangrijkste bron van inkomsten zal verdringen. Wij nemen geen standpunt in over de specifieke technologieën die nodig zijn om de uitstoot van kooldioxide te verminderen, maar het zal duidelijk zijn dat de fossiele industrie niet nodig is om ze op de markt te brengen of op te schalen. Het meeste onderzoek aan de Universiteit Leiden dat wordt gesponsord door fossiele industrie is gerelateerd aan de energietransitie. Bedrijven gebruiken financiering van groen onderzoek echter als het

kopen van een sociale *license to operate* die de maatschappelijke acceptatie van hun standaardpraktijken moet bevorderen zodat ze die vervuulende activiteiten kunnen voortzetten. Als het publiek zich bewust zou worden van de omvang van de milieuvernietiging, zou de fossiele industrie niet langer op dezelfde manier kunnen doorgaan. Vanuit dat perspectief is het sponsoren van groene projecten vergelijkbaar met adverteren: net zoals bij reclame is elke gesponsorde euro bedoeld om rendement op te leveren. Door geld uit te geven om groene projecten aan universiteiten te steunen, koopt de fossiele industrie publieke en politieke steun voor haar bredere activiteiten, die meestal een enorme uitbreiding van de productie van fossiele brandstoffen inhouden. Zo blijkt uit de jaarrekening van Shell duidelijk dat het bedrijf niet serieus bezig is met het terugdringen van de productie van fossiele brandstoffen: in 2022 gaf het bijna twee keer zoveel uit aan daadwerkelijke reclame dan het bedrag dat ze investeerden in duurzame energie. Als wetenschappers financiering door de fossiele bedrijven afwijzen en hun samenwerking stopzetten (zoals eerder gebeurde met de tabaks- en wapenindustrie), kan dit een belangrijke rol spelen om het publiek te doordringen van de gevaren van de fossiele industrie, en de weg vrijmaken voor veel strengere overheidsregels. Het feit dat de bedrijven al sinds de jaren zeventig weten dat hun voortdurende activiteiten rampzalige gevolgen hebben, roept een belangrijke vraag op: welk nut heeft het voor wetenschappers om met hen te blijven samenwerken als ze al vijftig jaar lang hun productie blijven uitbreiden? Ze weten al tientallen jaren dat ze een grote koerswijziging moeten inzetten, maar hebben dat al die tijd consequent nagelaten en actief tegengewerkt. Er is geen enkele aanwijzing of wetenschappelijk bewijs om aan te nemen dat verdere samenwerking tot een ander resultaat zal leiden. Als academici kunnen we niet direct een verandering in het overheidsbeleid bewerkstelligen, maar door te weigeren om samen te werken met de fossiele bedrijven, kunnen we een duidelijk en krachtig signaal afgeven dat ze veel strenger moeten worden gereguleerd. Onder de huidige omstandigheden kunnen we niet wachten op de overheid, maar moeten we, net als de Vrije Universiteit Amsterdam, nieuwe samenwerkingen stopzetten totdat de fossiele industrie op een aantoonbare wijze haar manier van werken heeft veranderd in lijn met het Akkoord van Parijs, om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2°C, en bij voorkeur 1,5°C.

Geert-Jan Kroes werkt aan het Leids Instituut voor Chemisch onderzoek, waar hij onderzoek doet en doceert op het gebied van de Theoretische Chemie
Liesbeth Hondelink werkt in het Leids Universitair Medisch Centrum, waar ze promotie-onderzoek doet naar longkanker en in opleiding is tot medisch specialist
Gerrit Schaafsma werkt aan het Leiden University College, waar hij doceert over klimaatethiek en politiek

Rechten minder in het rood (op papier dan)

De faculteit Rechten heeft haar begroting aangepast waardoor het verwachte forse tekort voor 2024 minder hoog uitvalt. Maar dat bleek vooral een papieren exercitie te zijn. 'We houden rekening met zwaarder weer.'

DOOR VINCENT BONGERS

De faculteitsraad had bij de vorige vergadering ingestemd met de begroting 2024-2028. 'De begroting is echt nog enigszins aangepast sinds we er met de raad over hebben gesproken', zei ad-interim directeur bedrijfsvoering Gertjan Boshuizen maandag tijdens de raadsvergadering. 'We hebben in overleg met het college het negatieve begrote resultaat wat verminderd.' Van 4,6 miljoen in de min naar 3,7 miljoen in de min, bleek uit het nieuwe stuk. Dat is gebeurd door de zogeheten post-planningsoptimisme aan te passen in de begroting. 'De analyse van de realisatie ten opzichte van eerdere begrotingen laat zien dat zowel de materiële als de personele kosten jaarlijks structureel lager uitpakken dan begroot', schrijft het bestuur. Dat komt 'doordat geplande aanstellingen en projecten later gerealiseerd worden dan aangenomen in de begroting'. De faculteit had de post al deels verwerkt in de begroting 'maar de analyse na de tweede bestuurlijke financiële rapportage gaf aanleiding om dit effect nog wat zwaarder aan te zetten'. Zeven ton zwaarder dus. 'Alles uitvoeren wat in de begroting staat, dat komt er toch niet van', vatte Boshuizen het kort samen. Personeelsraadslid Tim Verdoes had zo zijn twijfels over de aanpassing. 'Dit is een herziening op papier, in de realiteit is er niets veranderd. We laten de voorzichtigheidsprincipes los als het gaat om prognoses. Het tekort blijft nog steeds aanzienlijk.' 'Het is een papieren exercitie', zei Suzan Stoter, die net voor een termijn van vier jaar is aangesteld als nieuwe decaan. 'We vonden het verantwoord om te doen'. Verdoes: 'Als het bestuur dat zo inschat, dan zal dat wel zo zijn.' De tekorten bij Rechten ontstaan door tegenvallende universitaire bijdragen. De voornaamste oorzaak is dat er fors minder studiepunten worden gehaald, en de faculteit krijgt geld voor die punten. In 2024 ontvangt de faculteit 5 miljoen minder dan eerder verwacht. Komend jaar wordt het tekort opgevangen door de reserves. De faculteit verwacht echter niet dat het in de daarop volgende jaren beter zal gaan, blijkt uit de begroting: 'Naar het zich laat aanzien zal het aantal behaalde studiepunten de komende tijd op het lagere niveau van 2021-2022 blijven, met een structureel lager financieel kader tot gevolg.' Voor 2025 is er een zogeheten taakstelling van rond de twee miljoen. Dat houdt in: bezuinigen of de inkomsten verhogen om weer een evenwicht tussen uitgaven en inkomsten te bereiken. Welke maatregelen de faculteit gaat nemen om het tekort terug te schroeven is nog niet bekend. 'We gaan zware tijden tegemoet', zei Verdoes. 'Er is een taakstelling. Hoe verhoudt zich dat tot de investeringen in de herziening van de bacheloropleidingen die de faculteit wil doorvoeren? Hoe gaan we dat doen?' 'De investering in deze kernvisie bachelor blijft ongewijzigd', verzekerde Boshuizen. 'De ontwikkeling van de instroom van studenten ziet er echter niet geweldig uit. De instroom dit jaar is lager dan vorig jaar. Of de situatie erger wordt dan wat in de begroting staat, gaan we zien. We houden rekening met wat zwaarder weer dan er in deze begroting staat.'

Gezond radicaal

Het systeem moet op de schopt, betoogt Yousef Gnaoui, beter bekend als rapper Sef, in zijn nieuwe theatershow *VLAG*. ‘Ik geloof in het gezegde: eigendom is diefstal.’

DOOR **TAMAR TROS**
FOTO **MOON SARIS**

Wat is het verschil tussen Yousef Gnaoui en de artiest Sef?
‘Er is veel overlap tussen Sef en Yousef en die twee komen ook steeds dichterbij elkaar. De scheiding tussen wat ik maak en wie ik ben, wordt steeds vager. Het is de afgelopen jaren allemaal een stukje eerlijker, directer en rauwer geworden. Toch blijft het maken van kunst een andere manier van communiceren dan gewoon een gesprek met iemand voeren, dus zullen ze nooit helemaal samensmelten.
‘Toen ik begon, voelde het alsof ik een karakter moest aanpakken, maar na verloop van tijd merkte ik dat hoe dichterbij ik bij mezelf blijf, hoe interessanter en beter hetgeen wordt wat ik maak.’

Waarom heet je voorstelling *VLAG*?
‘De vlag is het perfecte voorbeeld van een idee waarin veel mensen geloven, een symbool voor iets wat wij voor waar aanpakken. Maar een land is gewoon een concept, het is niet iets wat echt bestaat in de natuur. Je hebt continenten gescheiden door water: dat zijn de enige echte grenzen. Verder hebben we alle andere grenzen kunstmatig letterlijk en figuurlijk op de wereld geprojecteerd. Niet alleen tussen landen, maar ook tussen arm en rijk, man en vrouw, zwart en wit, al dat soort dingen.
‘Ik ga in op de systemen waarin we leven en waarom die moeten veranderen. Ik kom niet met de oplossing, die heb ik niet. Maar ik probeer complexe dingen, zoals bijvoorbeeld kapitalisme, af te breken en daardoor ruimte te creëren voor iets nieuws. Ik hoop mensen aan het denken te zetten over die systemen en dat ze die energie meenemen in hun dagelijks leven. In de keuzes die ze maken die impact gaan hebben op de rest van de wereld.
‘De voorstelling is een combinatie van beeld en geluid. Ik gebruik video’s die ik op bijvoorbeeld YouTube of TikTok heb gevonden en die plaats ik in de context met de muziek van mijn nieuwe album *Ik Zou Voor Veel Kunnen Sterven, Maar Niet Voor Een Vlag*.’

Hoe ziet dat eruit?
‘Er zijn continu meerdere dingen tegelijk gaande en ik creëer contrasten met de video’s en mijn werk, of laat die elkaar juist aanvullen. Ik sta bijvoorbeeld voor een opname van Mark Rutte die zegt: “Nederland is een ontzettend gaaf land.” Het is een gekke vorm die moeilijk te omschrijven is, het is iets anders dan wat mensen gewend zijn. Je moet het zien en ervaren.
‘De show is voor iedereen. Tot nu toe zijn er zowel 17-jarigen als mensen van in de 80 op afgekomen. Ik heb ideeën waar ik meer over wil nadenken en ik nodig iedereen die daar ook geïnteresseerd in is uit om mee te denken.’

Wat is de oorzaak van de problemen die je aankaart?
‘Superimperialisme en kolonialisme. Het zien van grond, mens en natuur als bezit. Er is een gezegde: eigendom is diefstal. Zodra je ergens jouw bezit van maakt, neem je het automatisch af van ieder ander. De baas willen spelen over een

regio, of over anderen, is een hardnekkig probleem. Nederland doet dat op dit moment niet, maar heeft dat wel heel lang gedaan.
‘Thema’s zoals ongelijkheid, de greep van het kapitalisme en de gevaren van nationalisme spelen overal. De afgelopen twee weken hebben bepaalde momenten in de voorstelling een hele andere lading gekregen door de gebeurtenissen in het Midden-Oosten.
‘Er is een volk – ik zeg expres volk, niet land – dat al superlang wordt gekoloniseerd en onderdrukt. Wij kijken ernaar terwijl het maar doorgaat. Ik sta aan de kant van de onderdrukte Palestijnen, niet aan de kant van de staat van Israël. Dan heb ik het niet over iedereen die in Israël woont: zij zijn het niet allemaal eens met het beleid van hun overheid – net zoals ik het niet eens ben met alles wat onze regering zegt en doet.
‘Ik kan me voorstellen dat als er in Palestina mensen waren komen wonen, ongeacht religie en zonder het doel om een staat op te richten, het een heel ander verhaal was geweest. Het gaat mis op het moment dat je ergens eigendom van probeert te maken.’

Op het nieuwe album maak je een connectie tussen kapitalisme en radicalisering. Hoezo?
‘Een kat in het nauw maakt rare sprongen. Als je mensen klein houdt, onderdrukt en geen perspectief biedt terwijl je jezelf verrijkt, worden ze kwetsbaar voor radicalisering. Dat doet kapitalisme.

‘Het gaat niet om het antwoord, maar om de juiste vragen stellen’

‘Maar radicaliseren kan zowel op een positieve als een negatieve manier. Het betekent niet per se dat je extremistisch of gewelddadig wordt. Je kan ook radicaal problemen uit elkaar trekken en met radicale oplossingen komen en zo iets grondig en bij de wortel aanpakken. In die zin is radicalisering heel gezond.
‘Het wordt anders wanneer mensen zich verliezen in complottheorieën of vreemdelingenhaat en bereid zijn om geweld te gebruiken tegenover anderen. Dat is de andere kant van het spectrum, maar allebei wordt deels veroorzaakt door onderdrukking. En onderdrukte mensen zijn onvoorspelbaar.’

Zie jij jezelf als ‘gezond radicaal’?
‘Ja, je moet als maker soms extreem of radicaal anders denken over de manier van leven. Ik ben geen politicus of beleidsmaker en het is niet mijn functie om deze problemen op te lossen. Het gaat ook niet altijd om het antwoord, maar om het juiste type vraag stellen, waardoor je iets op een hele nieuwe manier kan bekijken. Ik probeer uiting te geven aan wat ik denk en voel, en als dat als gevolg heeft dat andere mensen zich geholpen of gezien voelen is dat alleen maar mooi meegenomen.’

‘Iets minder op ratio en veel meer op vibe’, rap je in het nummer ‘In Den Beginne’. Staat gevoel boven logica voor jou?
‘Ik denk dat we constant gericht zijn op efficiëntie en optimalisering van de economie boven alles. Dat is een heel rationeel ding. Als we iets meer gevoel, empathie en solidariteit in die mix zouden gooien, krijgen we hele andere resultaten. Ik wil dat we gaan handelen vanuit menselijkheid.’

Yousef Gnaoui/Likeminds, *VLAG*, Leidse Schouwburg, zaterdag 4 november, 20:25 u, €14,50-22,50

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan havo. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordenschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6 leerlingen groep, 4, 7 en 8. Taal en rekenen. **Voortgezet onderwijs**: *Biologie, 4 vmbo. *Wiskunde, biologie, 2 vmbo. *Biologie, 3 vmbo. *Engels, wiskunde, 2 vwo. *NASK (natuur- en scheikunde), 2 mavo. *Wiskunde, 2 vmbo. *Nederlands, 4

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129. 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden Postbus 9500 2300 RA Leiden Telefoon 071-527 7272 E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl Website mareonline.nl Twitter @weekbladmare Mastodon @weekbladmare@ mastodon.online Bluesky @mareonline.nl Instagram @weekbladmare Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare De redactie is op vrijdag gesloten. Oplage circa 10.000	Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl Marcille van der Kraan m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl Sebastiaan van Loosbroek s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl Mark Reid m.a.reid@mare.leidenuniv.nl Tamar Tros (stagiair)	Illustraties: Bas van der Schot Bandirah Silas.nl
Hoofredactie: Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl	Medewerkers: Romy van den Akker Emiel Beinema Lente van den Berg Remco Breuker Josette Daemen Lorenzo Gerritsen Omar Ghaly Olaf Leeuwis Maia de Quay	Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Redactie: Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl	Art direction en vormgeving: Marcel van den Berg, joostrmarcellis.nl Fotografie: Taco van der Eb Marc de Haan	Advertenties: Bureau van Vliet B.V. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem Telefoon 023-571 47 45 E-mail:sales@bureauvanvliet.com https://bureauvanvliet.com/ advertentie/Weekblad
		Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) Frank Israel (vice-voorzitter) Alexander Pleijter (secretaris) Willem van der Does Annemarie Drahmman Nour Eldin Emar Rosanne Hertzberger Zoë van Litsenburg Frank Rensen Marten Jesse Pot Hermelijn Smits

LITERAIR TALENT OPGELET

Wedstrijd: Schrijf een kerstverhaal en win **€250** aan boekenbonnen! **kijk op www.mareonline.nl**

‘Slapen doen we wel na het filmfestival’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Wat doe je voor werk?

‘Ik loop stage bij het Leiden International Film Festival (LIFF). Sinds september ben ik daar bezig, dus dat is voor het festival redelijk last-minute. Ik heb het laatste stukje van het maken van het programma nog meegemaakt en nu doe ik PR, daarom sta ik op de markt. ‘Samen met een andere stagiair werk ik ook nog aan een bijzonder onderdeel. We vertonen zaterdag een stomme film, dus zonder geluid: *The General*. Je kunt het een beetje vergelijken met slapstick, waar vroeger ook live geluid bij werd gemaakt. Wat bijzonder is, is dat bij ons het publiek dat zelf gaat doen.’

Hoe weet iedereen dan wat ze moeten doen?

‘Wij hebben de film al gezien en notities gemaakt wanneer welk geluid gemaakt moet worden. Nu zijn we druk bezig daar de attributen voor te vinden. Van een fluitje waarop ze moeten blazen tot twee stokjes die ze tegen elkaar slaan. In de zaal krijgen de bezoekers die en staan wij erbij om aan te wijzen: “Nu moet het fluitje!” We maken ook zelf geluiden: een bak waar we een steen in laten vallen of maatbekers om water over te gieten.’

Maar vandaag sta je op de markt om nog wat mensen de zaal in te krijgen?

‘Het zijn lange dagen: we beginnen om tien uur ’s ochtends en gaan door tot tien uur ’s avonds. Vanavond hebben we

een verjaardagsfeestje, want het LIFF is dit jaar 18 geworden. Vandaar dat de 18+’ers bij onze kraam niet alleen speljes, stickers en bierviltjes kunnen winnen, maar ook condooms: we zijn volwassenen.

‘Zaterdag sluiten we af met een leuke afterparty. We hebben wel zondag nog een dag festival, dus dan ontbijten we samen met de hele crew om nog een laatste dag te knallen. Slapen doen we daarna wel.’

Zijn er deze week alleen maar goede films te zien?

‘Ik ben als stagiair wat later aangesloten bij de programmering, maar heb nog meegeholpen met de laatste selectie. Er komt heel veel voorbij en niet alle films zijn goed genoeg. Zeker als makers hun eerste film maken, zijn die vaak wat minder. Daarvoor is er dus een selectie. Ik heb niet alles gezien, maar sta sterk achter wat er doorheen is gekomen.’

Heb je nog kijktips?

‘Het is een heel lange titel, maar wat ik een hilarische film vond, is *Humanist Vampire Seeking Consenting Suicidal Person*. We hebben hem met een groepje van de crew gekeken en iedereen was enthousiast.

‘Verder raad ik iedereen natuurlijk *The General* aan, daar mag ik zelf ook bij zijn. Dat is wel voor de actieve toeschouwer: het is niet op je luie reet een film kijken. Wat ik ook heel mooi vind is *Io Capitano*. Niet de meest luchtige film, maar wel heel mooi. Over twee jongens die uit Afrika naar Europa reizen en te maken krijgen mensenhandel. Je moet er even de tijd voor nemen, maar het is zeker de moeite waard.’

Het Leiden International Film Festival loopt nog tot en met 5 november. Kaartjes zijn verkrijgbaar op liff.nl en bij de kassa’s in Trianon, Kijkhuis en Lido

COLUMN | OMAR GHALY

Kroniek van een studentenleven dat voorbijgaat

Onlangs vertelde een vriendin mij over een tragisch ongeval dat haar was overkomen. Haar MacBook Pro had de geest gegeven en daarmee is zij alle documenten die zij in haar studententijd ooit heeft gemaakt, gedownload of anderszins verkregen verloren.

Terwijl ik haar zo goed en zo kwaad als dat kon probeerde op te beuren – troosten is nooit een van mijn sterkste kwaliteiten geweest – vroeg ik haar waarom ze niet standaard alles in de cloud had staan. Nadat wij concludeerden dat dit inderdaad handig was geweest en dat ze daar nu geen zier aan had, prees ik mezelf gelukkig dat ik nog wel de volledige neerslag van mijn zes jaar academische studie kon raadplegen.

Hoe rommelig mijn kamers ook waren, met mijn digitale archief zal mijn toekomstige biograaf dankbaar zijn

Het voorval bleef in mijn hoofd hangen en ik besloot dan ook om eens een kijkje te nemen in het mapje op mijn laptop met de prozaïsche titel ‘Studie’. Hoe rommelig de kamers die ik door de jaren heen heb bewoond ook mogen zijn geweest, mijn digitale archieven zijn beheerd met een precisie waarvoor mijn toekomstige biograaf me erg dankbaar mag zijn.

Alle vakken die ik ooit gevolgd heb staan netjes per academisch jaar en zelfs semester geordend. Daarbinnen zijn collegeliteratuur, opdrachten en aantekeningen gescheiden volgens een helder en netjes systeem. Extra-curriculaire activiteiten waren dan weer opgenomen in aparte mappen en ik was erg tevreden met mijzelf.

Had ik toch maar mooi het bewijs dat ik de afgelopen zes jaar niet voor niets had geleefd!

Ik werd gegrepen door een onderzoeksdrijf die ik zelfs voor mijn scriptie niet kon opbrengen. Eigenlijk zou hier toch een mooie monografie van mogen worden gemaakt. Titels suïden al door mijn hoofd: *Archeologie van een studententijd* of *Kroniek van een studentenleven dat voorbijgaat*.

Terugkijkend op mijn eerste jaar

zijn de onzekere essays die ik toen schreef van een bijna aandoenlijke eenvoud. Mijn zinnen hadden een onbeholpen staccatostijl en ik heb retroactief medelijden met de docenten die daar chocola van moesten maken. Af en toe voegde ik een plaatje in voor de aardigheid in de hoop daarmee het een en ander goed te maken.

Open ik willekeurige mapjes, dan verbaas ik me over de hoeveelheid aan bronnen die ik in de loop der jaren heb verzameld en waarvan ik compleet was vergeten dat ik die ooit moet hebben bestudeerd. Eigenlijk is het helemaal niet nodig om nieuwe vakken te volgen. Aan het ophalen van oude kennis zou ik al meer dan genoeg werk hebben. Want hoe zat het ook alweer met dat schandaaltje in Elephantine? En wat waren nou de bronnen voor de bronnen voor de bestudering van de religie van Mesopotamië? Het ligt allemaal geduldig te wachten totdat ik het laagje digitale stof ervan afblaas.

Deze column kan ik inmiddels ook bijzetten in mijn archief. Samen met de 42 andere documenten (inclusief één declaratieformulier) die er al in mijn Mare-mapje staan. Ik zal het over een jaar of zes wel weer teruglezen.

Omar Ghalay is student Egyptologie